

Výstava živých hub ve Frýdku-Místku a mykologická exkurze na Kozlovickou horu v roce 2024

Exhibition of live fungi in Frýdek-Místek and mycological excursion to Kozlovická hora in 2024

Jiří Kocián & Jana Tkáčiková

Muzeum Beskyd Frýdek-Místek, Hluboká 66, CZ-738 01 Frýdek-Místek;
e-mail: houby_poradna@muzeumbeskyd.com; jana.tkacikova@muzeumbeskyd.com;
 <https://orcid.org/0009-0002-9843-1871>

KEYWORDS: ecology, fungi, Hostýnské vrchy Mts, Moravia, Moravskoslezské Beskydy Mts, threatened species

ABSTRACT: An exhibition of live fungi was held at the Museum of the Beskydy, Frýdek-Místek from 30 September to 6 October 2024. As a side event, a mycological excursion to Kozlovická hora Hill took place on 5 October. During the preparation of the exhibition and the excursion, 108 fungal taxa were collected at 19 sites in the Frýdek-Místek and Vsetín Districts, and supplemented by several other regional finds. Altogether, more than 130 taxa of fungi were displayed at the exhibition. Three red-list species were found, namely *Entocybe nitida* (NT), *Hydnellum peckii* (VU), and *Sarcodon imbricatus* (NT).

Kocián J. & Tkáčiková J. (2024): Výstava živých hub ve Frýdku-Místku a mykologická exkurze na Kozlovickou horu v roce 2024. – Acta Musei Beskidensis 14: 1–10.

RECEIVED: 3. 12. 2024, ACCEPTED: 27. 12. 2024, PUBLISHED ON-LINE: 30. 12. 2024

ÚVOD

Muzeum Beskyd Frýdek-Místek, p. o. tradičně pořádá podzimní výstavu živých hub ve frýdeckém zámku. V roce 2024 proběhla mykologická výstava nazvaná Živé houby v muzeu v termínu 30. 9. – 6. 10. 2024. Součástí výstavy byly kromě živých hub (obr. 1 a 2) i panely s názornými texty a fotografiemi věnované mykologii. Na výstavě bylo možno vidět i část mykologické literatury, která je k dispozici v muzejní knihovně. Během výstavy proběhlo několik lekcí pro základní i střední školy a komentovaných prohlídek pro zájemce z řad veřejnosti. Mykologická poradna, která probíhala každé pondělí od června do listopadu v Langově domě, se v týdně výstavy konala přímo v jejích prostorách. Jako doprovodná akce k výstavě proběhla 5. 10. 2024 mykologická exkurze na Kozlovickou horu, které se i přes nepříznivé počasí zúčastnilo asi 25 zájemců.

Obr. 1. Vystavené plodnice hlívy ušaté (*Pleurocybella porrigens*) z údolí potoka Červík. 6. 10. 2024. Foto J. Kocián.

Fig. 1. Fruitbodies of *Pleurocybella porrigens* from the Červík stream valley on display. 6 October 2024. Photo by J. Kocián.

Ačkoliv jsou primárními cíli výstavy a exkurze vzdělávání a osvěta veřejnosti, při přípravě a konání akcí probíhá i určitá forma mykologického průzkumu vybraných lokalit. Cílem příspěvku je podat částečný přehled mykobioty lokalit navštívených za účelem sběru exponátů pro výstavu hub a během mykologické exkurze, a přispět tak k poznání výskytu hub v regionu.

METODIKA

Houby na výstavu byly stěžejně sbírány především v Moravskoslezských Beskydech (Bílá, Horní Bečva a Staré Hamry). Výstava byla doplněna sběry z Hostýnských vrchů v blízkosti Valašského Meziříčí (Mikulůvka) a vybranými druhy nalezenými během exkurze v Beskydském podhůří (Kozlovická hora; seznam lokalit viz Příloha 1), dále spíše jednot-

livými nálezy prvního autora z několika lokalit Moravské brány na Novojičínsku (v příspěvku z důvodu nahodilosti nálezů nezahrnuty) a nálezy návštěvníků mykologické poradny a výstavy (v příspěvku nezahrnuty ze stejného důvodu). Hlavní sběr v Beskydech proběhl 29. 9. 2024, doplňující pak 3. 10. 2024. K druhům červeného seznamu jsou připojeny komentáře. Nomenklatura byla sjednocena dle databáze INDEX FUNGORUM (2024) a kategorie ohrožení dle Červeného seznamu hub (makromycetů) České republiky (ZÍBAROVÁ et al. 2024). Sběr hub na výstavu zajistili pracovníci Muzea Beskyd Frýdek-Místek, p. o., exkurzi zorganizoval a provedl první autor příspěvku. Determinaci výstavních sběrů i exkurzních nálezů zajistil první autor příspěvku, pokud není uvedeno jinak. V rámci obtížně determinovatelných rodů a vyšších taxonomických skupin byly určovány jen dobře poznatelné druhy.

Obr. 2. Vystavené plodnice závojenky lesklé (*Entocybe nitida*). Na popisících exponátů hub je formou piktogramů uvedeno, zda jde o houbu jedlou, nejedlou či jedovatou. Závojenka lesklá je v mykologické literatuře uváděna různě, a to buď jako nejedlá, nebo jedovatá. 4. 10. 2024. Foto J. Kocián.

Fig. 2. Fruitbodies of *Entocybe nitida* on display. There are pictograms on the labels of the fungi exhibits, indicating whether the species is edible, non-edible or poisonous. *Entocybe nitida* is reported variously in mycological literature, either as non-edible or poisonous. 4 October 2024. Photo by J. Kocián.

VÝSLEDKY

V Příloze 2 uvádíme 108 taxonů hub, které jsme sesbírali pro účely výstavy (lokality z Radhošských Beskyd a Hostýnských vrchů) a demonstrovali na mykologické exkurzi (lokality z Beskydského podhůří). Společně s doplňkovými nálezy prvního autora (z Novojičína) a návštěvníků mykologické poradny a výstavy (různé lokality v regionu) bylo vystaveno přes 130 taxonů hub. Ačkoliv jsme během exkurze nenalezli žádný druh červeného seznamu, během sběru na výstavu jsme našli tři. Ty jsou komentovány níže.

Komentáře k významnějším a ohroženým druhům

Entocybe nitida (závojenka lesklá) – NT

Tato závojenka je charakteristická svým neobyčejným, temně modrým až ocelově šedo-modrým zbarvením klobouku, stejně tak třeně. V neobvyklém kontrastu s těmito barvami jsou masově růžové lupeny, zbarveny takto vypadávajícím výtrusným prachem, což bylo dobře pozorovatelné na vystavených plodnicích (obr. 2). Z druhů červeného seznamu šlo o druh námi nejčastěji nalézáný (tři lokality), biotopy byly vlhké až podmáčené smrčiny. Status ohrožení v nynějším červeném seznamu (ZÍBAROVÁ et al. 2024) zůstal stejný jako v tom předchozím (HOLEC & BERAN 2006) – jde o druh téměř ohrožený.

Hydnellum peckii (lošákovec palčivý) – VU

Nález tohoto druhu ze stejné lokality včetně komentáře byl uveřejněn v předchozím tematickém příspěvku (LEDERER & TKÁČIKOVÁ 2023). Na příslušné lokalitě (kterou jsme nově rozdělili na dvě menší – 17 a 18; nález spadá pod druhou zmíněnou) jsme druh našli i v roce 2024; nacházelo se zde 5 rostoucích, atraktivně gutujících plodnic (obr. 3) a ještě více plodnic zčernalých, starých. Zaznamenali jsme přesné souřadnice místa výskytu: 49°25'12,3"N, 18°22'04,5"E. Dominuje zde smrk, vzácně je zastoupen buk, je tu vybudována studna (obr. 4). V předchozím červeném seznamu hub (HOLEC & BERAN 2006) byl lošákovec palčivý zařazen mezi ohrožené (EN) druhy, v aktuálním novém červeném seznamu (ZÍBAROVÁ et al. 2024) je veden v nižší kategorii druhů zranitelných (VU).

Sarcodon imbricatus (lošák jelení) – NT

Lošák jelení jsme našli na dvou lokalitách v okolí Hlavaté – na stejné jako loni (nyní označena číslem 19, přesné místo výskytu nezaznačeno) a nově na nedaleké lokalitě č. 18 (na souřadnici 49°25'10,0"N, 18°22'08,3"E, pod smrkem, bukem a lískou; skupina plodnic viz obr. 5). Tento mykorhizní symbiont smrku v minulosti ustoupil vlivem imisí, v současnosti je však díky zlepšení kvality ovzduší opět hojnější. V Beskydech je aktuálně znám z nemála lokalit (cf. NDOP 2024). Status ohrožení v nynějším červeném seznamu (ZÍBAROVÁ et al. 2024) zůstal stejný jako v tom předchozím (HOLEC & BERAN 2006) – jde o druh téměř ohrožený.

Obr. 3. Gutující plodnice lošákovce palčivého (*Hydnellum peckii*) u Hlavaté. 29. 9. 2024. Foto J. Kocián.
Fig. 3. Gutating fruitbody of *Hydnellum peckii* near Hlavatá. 29 September 2024. Photo by J. Kocián.

ZÁVĚR

Výstava živých hub ve Frýdku-Místku v roce 2024 byla zahájena poslední zářijový den a trvala týden, doprovodnou akcí byla mykologická exkurze na Kozlovickou horu. Na výstavu se podařilo soustředit více než 130 taxonů hub. Většina sběrů pocházela z Radhoštských Beskydech. Při sběru na výstavu jsme našli tři druhy červeného seznamu, během exkurze žádný.

Obr. 4. Biotop lošákovce palčivého (*Hydnellum peckii*) u Hlavaté. 29. 9. 2024. Foto J. Kocián.
Fig. 4. Habitat of *Hydnellum peckii* near Hlavatá. 29 September 2024. Photo by J. Kocián.

Obr. 5. Skupina plodnic lošáku jeleního (*Sarcodon imbricatus*) u Hlavaté. 29. 9. 2024. Foto J. Kocián.
Fig. 5. A group of fruitbodies of *Sarcodon imbricatus* near Hlavatá. 29 September 2024. Photo by J. Kocián.

POUŽITÉ ZDROJE

- HOLEC J. & BERAN M. (eds) (2006): Červený seznam hub (makromycetů) České republiky. – Příroda 24: 1–282.
- INDEX FUNGORUM (2024): Index Fungorum [online]. – URL: www.indexfungorum.org (navštíveno 30. 11. 2024).
- LEDERER J. & TKÁČIKOVÁ J. (2023): Zajímavé a vzácné druhy na výstavě živých hub ve Frýdku Místku v roce 2023. – Acta Musei Beskidensis 13: 45–54.
- NDOP (2024): Nálezová databáze ochrany přírody [online]. – URL: <https://portal.nature.cz> (navštíveno 30. 11. 2024).
- ZÍBAROVÁ L., KOLÉNYOVÁ M., TEJKLOVÁ T., ZEHNÁLEK P., ANTONÍN V., BARTŮŠEK M., BERAN M., BĚŤÁK J., BOROVÍČKA J., DVOŘÁK D., HALASŮ V., HOLEC J., JINDŘICH O., JIRSA A., KLENER V., KOUT J., MLČOCH P., SOUČEK J., ŠEVČÍKOVÁ H. & VAŠUTOVÁ M. (2024): Červený seznam makromycetů ČR. – Příroda 46: 48–192.

PŘÍLOHA 1

Seznam lokalit

81. Hostýnské vrchy

- 1 – 6573c, Mikulůvka (distr. Vsetín): údolí bezejmenné vodoteče – pravostranného přítoku potoka Mikulůvky, smíšený les a přilehlá louka, 49°24'15"N, 17°54'33"E, 430 m n. m., leg. J. Tkáčiková, 2. 10. 2024.

84a. Beskydské podhůří

- 2 – 6375d, Palkovice (distr. Frýdek-Místek): Králova hora, smíšený les na s. svahu podél lesní cesty v údolíčku pramenné oblasti Palkovického potoka v úseku mezi vodojemem a hranicí lesa a louky, 49°36'54"N, 18°16'34"E, 435–515 m n. m., leg. J. Kocián, 5. 10. 2024.
- 3 – 6375d, Palkovice (distr. Frýdek-Místek): bezejmenný kopec s kótou 562, louka a její ekoton s lesem, 49°36'49"N, 18°16'47"E, 515–555 m n. m., leg. J. Kocián, 5. 10. 2024.
- 4 – 6375d, Kozlovce (distr. Frýdek-Místek): Kozlovická hora, bučina na jv. svahu, 49°36'37"N, 18°17'11"E, 545–600 m n. m., leg. J. Kocián, 5. 10. 2024.
- 5 – 6375d, Lhotka (distr. Frýdek-Místek): Kozlovická hora, bučina na j. svahu, 49°36'36"N, 18°17'27"E, 555–580 m n. m., leg. J. Kocián, 5. 10. 2024.
- 6 – 6375d, Lhotka (distr. Frýdek-Místek): Kozlovická hora, kulturní smrčina na z. svahu, 49°36'40"N, 18°17'35"E, 515–555 m n. m., leg. J. Kocián, 5. 10. 2024.

99a. Radhošské Beskydy

- 7 – 6476d Staré Hamry (distr. Frýdek-Místek): smrčiny a smíšené lesy na jižním úbočí Lysé hory (nad řečickou částí přehrady Šance nad modrou turistickou stezkou v úseku souřadnic 49°30'48"N, 18°25'01"E–49°30'49"N, 18°27'56"E) a na sz. svazích Okrouhlice, 520–830 m n. m., leg. M. Bednářková, Z. Hlaváčová, P. Juřák & J. Pajdla, 29. 9. 2024.

- 8 – 6576b, Staré Hamry (distr. Frýdek-Místek): smrčina v okolí uvedené souřadnice a louka pod ní, 49°29'05"N, 18°26'44"E, 635 m n. m., leg. M. Bílková, K. Janová & P. Jeziorski, 29. 9. 2024.
- 9 – 6576b, Staré Hamry (distr. Frýdek-Místek): PP Podgruň, podmáčené louky se solitérními dřevinami, 49°29'11"N, 18°28'27"E, 795 m n. m., leg. J. Kocián, 3. 10. 2024.
- 10 – 6576b, Staré Hamry (distr. Frýdek-Místek): horní část pastviny těsně za hranicí PP Podgruň, 49°29'09"N, 18°28'22"E, 795 m n. m., leg. J. Kocián, 3. 10. 2024.
- 11 – 6576b, Staré Hamry (distr. Frýdek-Místek): kulturní smrčiny v ca 300m perimetru od parkoviště Gruň – Charbulák, 49°29'09"N, 18°28'38"E, 825 m n. m., leg. M. Bílková, K. Janová & P. Jeziorski, 3. 10. 2024.
- 12 – 6576b, Staré Hamry (distr. Frýdek-Místek): smrčiny a smrkobučiny u potoka Jamník a v nižších partiích svahů nad ním, 49°29'00"N, 18°27'19"E, 575–640 m n. m., leg. M. Bílková, K. Janová, J. Kocián & P. Jeziorski, 29. 9. 2024 a 3. 10. 2024.
- 13 – 6576b, Staré Hamry (distr. Frýdek-Místek): smrčiny na jv. svahu údolí potoka Kyčera do vzdálenosti ca 300 m j. a jz. od autobusové zastávky Staré Hamry rozc. Gruň, nad i pod silnicí, 49°28'50"N, 18°27'06"E, 555–620 m n. m., leg. M. Bílková, K. Janová, J. Kocián & P. Jeziorski, 29. 9. 2024 a 3. 10. 2024.
- 14 – 6576b, Staré Hamry (distr. Frýdek-Místek): smrčiny j. od parkoviště Na Myjárně – Velký potok, 49°28'25"N, 18°25'26"E, 515 m n. m., leg. M. Bílková, K. Janová & P. Jeziorski, 29. 9. 2024.
- 15 – 6576b, Staré Hamry (distr. Frýdek-Místek): podmáčené smrčiny v údolí potoka Červík, v úseku od ČOV po souřadnici 49°27'52"N, 18°25'41"E, 510–520 m n. m., leg. M. Bílková, K. Janová, J. Kocián & P. Jeziorski, 29. 9. 2024 a 3. 10. 2024.
- 16 – 6576b, Staré Hamry (distr. Frýdek-Místek): údolí Černé Ostravice, smrčina mezi Černou Ostravicí a Slezskou cestou 100 m na V a Z od uvedené souřadnice, 49°27'27"N, 18°28'25"E, ca 535 m n. m., leg. J. Kocián & J. Tkáčiková, 29. 9. 2024.
- 17 – 6576c, Horní Bečva (distr. Vsetín): kulturní smrčiny v údolíčku pramenné oblasti pravostranného přítoku Rožnovské Bečvy na sz. svahu bezejmenného kopce s kótou 791, 450 sz. – 650 m s. od kaple sv. Cyrila a Metoděje, 49°25'17"N, 18°22'05"E, 705–750 m n. m., leg. J. Kocián & J. Tkáčiková, 29. 9. 2024.
- 18 – 6576c, Horní Bečva (distr. Vsetín): spodní část kulturní smrčiny na z. svahu kopce kóty 791, 250 až 450 m SZ od kaple sv. Cyrila a Metoděje, 49°25'11"N, 18°22'07"E, ca 725 m n. m., leg. J. Kocián & J. Tkáčiková, 29. 9. 2024.
- 19 – 6576c, Bílá (distr. Frýdek-Místek): osada Hlavatá, podmáčená středně stará smrčina 100–200 m j. od kaple sv. Cyrila a Metoděje, 49°24'57"N, 18°22'14"E, 710 m n. m., leg. J. Kocián & J. Tkáčiková, 29. 9. 2024.

PŘÍLOHA 2

Seznam zaznamenaných taxonů hub

Taxony jsou řazeny abecedně, sběr uložený ve fungariu Muzea Beskyd Frýdek-Místek je označen zkratkou FMM uvedenou v závorce za jménem taxonu a příslušnou lokalitou. Druhy vedené v některé z kategorií ohrožení Červeného seznamu hub (makromycetů) České republiky (ZÍBAROVÁ et al. 2024) jsou zvýrazněny tučně a za jménem druhu je uvedena zkratka kategorie ohrožení.

Albatrellus ovinus: 15; *Amanita citrina*: 14, 15; *A. excelsa*: 16; *A. fulva*: 15; *A. muscaria*: 4, 7, 8, 9, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19; *A. phalloides*: 4; *A. regalis*: 13; *A. rubescens*: 7, 11, 13, 14, 15, 16, 17; *A. vaginata*: 6; *Ampulloclitocybe clavipes*: 3; *Apioperdon pyriforme*: 12; *Armillaria ostoyae*: 2; *Bolbitius titubans*: 3; *Boletus edulis*: 1, 4, 7, 8, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 18; *Calcipostia guttulata*: 11; *Caloboletus calopus*: 12; *Calocera viscosa*: 7, 8, 12, 13, 15, 17, 19; *Cantharellus amethysteus*: 7, 8, 12, 13; *Chalciporus piperatus*: 7, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 19; *Chlorophyllum rachodes*: 12; *Clitopilus geminus*: 12; *C. prunulus*: 7, 8, 10, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19; *Collybiopsis confluens*: 7, 11, 12, 13, 18, 19; *C. peronata*: 12, 18; *Coprinellus micaceus*: 2, 7, 12, 13; *Coprinus comatus*: 15; *Cortinarius flexipes*: 15; *C. sanguineus*: 12; *C. semisanguineus*: 12; *Craterellus tubaeformis*: 11, 12, 15; *Cyanosporus caesius*: 15; *Daedaleopsis confragosa*: 7, 12, 16; ***Entocybe nitida*** (NT): 13, 14, 15; *Fomitopsis betulina*: 1, 3; *F. pinicola*: 2, 7, 14, 17, 19; *Gloeophyllum odoratum*: 2, 13; *Gomphidius glutinosus*: 7, 8, 12, 13, 14, 15, 16, 19; *Hebeloma incarnatulum*: 9, 12, 15, 19; *H. radicosum*: 7; ***Hydnellum peckii*** (VU): 18; *Hydnum repandum*: 8, 11, 12, 13, 15, 17; *H. rufescens*: 15; *Hygrophoropsis aurantiaca*: 7, 11, 12, 13, 14, 16, 17, 19; *Hypholoma fasciculare*: 7; *Hypomyces chrysospermus*: 11, 19; *Imleria badia*: 11, 13, 14, 15, 16, 19; *Inocybe geophylla* var. *lilacina*: 16; *Kuehneromyces mutabilis*: 12; *Laccaria amethystina*: 12, 13, 15; *L. laccata*: 13; *Lactarius deterrimus*: 10, 11, 15, 16, 17, 19; *L. helvus*: 19; *L. picinus*: 11, 13, 15, 16, 17; *L. rufus*: 14; *L. scrobiculatus*: 8, 12, 13; *L. turpis*: 19; *L. vellereus*: 8, 12, 13, 14, 15, 17; *Lentinus tigrinus*: 1; *Lepiota magnispora*: 2, 15; *Lycoperdon perlatum*: 2, 7, 12, 13, 14, 15, 16, 18, 19; *Macrolepiota mastoidea*: 1 (FMM, det. J. Tkáčiková); *M. procera*: 1, 3, 8, 12, 13, 18; *Mycena epipterygia*: 12, 15; *M. galericulata*: 15; *M. galopus*: 15, 16, 19; *M. pura*: 2, 12, 14, 15; *M. rosella*: 12, 13, 14, 15, 16, 17; *M. zephirus*: 12; *Mycetinis alliaceus*: 5, 12, 12; *Neoboletus luridiformis*: 2, 15, 16, 17; *Neofavolus alveolaris*: 2; *Paxillus involutus*: 7, 10, 11, 12, 14, 15, 19; *Paragymnopus perforans*: 6, 12, 13, 15, 16, 17, 19; *Phallus impudicus*: 3; *Phellinus igniarius*: 16; *Pholiota squarrosa*: 2, 12; *Pleurocybella porrigens*: 14, 15; *Pleurotus pulmonarius*: 1; *Plicaturopsis crispa*: 5, 12; *Pluteus atromarginatus*: 19;

P. cervinus: 2, 13, 18; *P. phlebophorus*: 12; *Postia ptychogaster*: 14; *Pseudohydnum gelatinosum*: 13, 15;
Rhodocollybia butyracea: 12, 13; *R. maculata*: 12, 13; *Rhytisma acerinum*: 10; *Rickenella fibula*: 9, 12; *Russula aeruginea*: 8; *R. cyanoxantha*: 2, 7, 8, 12, 13, 15; *R. emetica*: 14, 15, 16 (cf.), 19; *R. fellea*: 12, 13, 14, 15; *R. chloroides*: 12, 13, 17, 19; *R. nigricans*: 4, 7, 11, 12, 13, 14, 16, 17; *R. nobilis*: 4; *R. ochroleuca*: 11, 12, 13, 14, 15, 19; *R. olivacea*: 12, 17;
Sarcodon imbricatus (NT): 18, 19; *Schizophyllum commune*: 2; *Suillus grevillei*: 2, 3;
Tapinella atrotomentosa: 7, 14; *Trichaptum fuscoviolaceum*: 12; *Tricholoma fulvum*: 9; *Tricholomopsis rutilans*: 13;
Xerocomellus chrysenteron: 11, 12, 13, 15.